

Georg Kühlewind Alapítvány

Százhuszonötödik hírlevél

Alapítványunk 125. hírlevelében **Böszörményi László** *Honnan jön az ember ereje?* című írását olvashatják. A cikk első közlését Böszörményi Laci az *AntropoSophia* című folyóiratnak adta, de utóbb kérésemre, és annak reményében, hogy az írás a szélesebb nyilvánosság számára is elérhetővé váljék, engedélyt kértünk és kaptunk a szerzőtől és a lap szerkesztőjétől, Molnár József Doditól, hogy ez az írás hírlevelünkben a tervezett nyomtatott megjelenés előtt nyilvánosságot lásson. Hálásan köszönöm a szerző és a szerkesztő önzetlen nagyvonalúságát.

A bibliai idézeteket Károli Gáspár fordításában közöljük. Ahol ezt a szerző módosította, ott erre külön megjegyzés hívja fel a figyelmet.

Fenyő Ervin

*

Böszörményi László

Honnan jön az ember ereje?

„És csodálkoznak az ő tudományán,
mert beszéde hatalmas vala.”

(Lk 4,32)

„És az egész sokaság igyekezik vala őt illetni:
mert erő származék belőle, és mindeneket meggyógyíta.”

(Lk 6,19)

Honnan jön az erő ahhoz, hogy fölkeljünk reggel? Honnan jön az erő az élethez? Hova tűnik a halálban? Honnan jön a jószág ereje? Honnan a gonoszságé? Különböznek az erők jellegükben? Honnan jön az ember ereje? Bármilyen válasz is csak akkor ér valamit, ha benne is erő van.

Csupa rejtély az erő. Nem lehet megfogni, észre se vesszük, amíg van. Ha meg eltűnt, aligha tudjuk visszahozni, hiszen ahhoz is erő kellene. Erő nélkül semmi se történhet. Titokzatos semminek tűnik, ami minden emberi cselekvés alapja. Egy semmi – és minden belőle jön létre.

Vak erők

Ma erő alatt általában a fizika erő-fogalmát értjük. A fizika az élettelen világ erőivel foglalkozik. Newton második törvénye ($F = m \cdot a$, ahol F az erő, m a tömeg és a a gyorsulás)

leírja az erő hatását a tehetetlen tömeg mozgására. Hogy honnan jön az erő, arról semmit sem mond.

Az olyan erőket, mint a gravitáció, a szél, a víz stb. ereje, ma „vak” erőnek tekintjük. Gyakran hasznosak az embernek, nem ritkán károsak, vagy akár pusztítóak is – de egy közös bennük: nem akarnak semmit, nem mondanak semmit. Ennek az erő-fogalomnak kétségkívül van létjogosultsága az élettelen természet jelenségeinek tanulmányozásában. De ma olyan tudományokban is alkalmazásra kerül, ahol semmi keresnivalója sincs, mint például a pszichológiában. Igaz, lehet, hogy vannak a lelkünkben is vak erők, de ebben az esetben ezt mégse fogadhatjuk el minden további nélkül, hanem meg kell kérdeznünk, hogy honnan erednek? Honnan jönnek a vak erők bennem? Belőlem? Vagy ...?

A mitológiák még másképp látták ezeket az erőket. A görög mitológiában a villámlás és mennydörgés a főistentől, Zeustól ered. Ma mosolygunk ezen. Hiszen Benjamin Franklin óta tudjuk, hogy a villámlást elektromos kisülés okozza. És mi is egy elektromos kisülés? Hát, ezt már nem tudjuk olyan pontosan. Az ilyen magyarázatok mindig elakadnak egy ponton. Ha a tudomány egy jelenség okát egy másik jelenségben keresi, akkor kénytelen ennek a másik jelenségnek az okát is egy még azt megelőző jelenségben keresni – és így tovább a végtelenségig. A fizikai jelenségek eredetét nem lehet a saját szintjükön megtalálni. A keresés csak akkor nyugodhat meg, csak akkor jut el igazi kezdethez, ha egy kezdésre képes lénynél keresi a jelenségek eredetét – mint a görögök Zeusznál.

Nekünk a szél is vak, „meteorológiai” jelenség. A pünkösdi történetben azonban ez áll: „És mikor a pünkösdi napja eljött, mindnyájan egyakarattal együtt valának. És lőn nagy hirtelenséggel az égből mintegy sebesen zúgó szélnek zendülése, és eltelé az egész házat, ahol ülnek vala.” (*Apostolok Cselekedetei* 2,1-2). Ez az erő nyilvánvalóan nem vak, hanem a Szent Szellem megjelenését jelenti be, és az apostolok belső erejévé alakul. A görög szövegben itt „pneuma” áll, ami szellemet is jelent.¹ Ezt a történetet is hamar megmosolyogjuk. De mindenesetre felmutatja azt a lehetőséget, hogy lehet a „vak” erőket egészen másképp is látni, mint ma szokásos.

Az alapvető kérdés ez: lehetséges-e olyan erő, amit senki se akar, vagy akart eredetileg? Vagy inkább úgy áll a helyzet, hogy minden erő mögött van valamilyen akarat, hogy végső soron – pontosabban kezdetben – minden erő akaraterő. Amikor megfigyelünk egy „vak” erőt, akkor már eltávolodott eredetétől. Ha megfigyelek egy követ, amit valamivel korábban eldobott valaki, akkor a fizika segítségével pontosan le lehet írni a pályát, amin röpi és földet ér. De ez semmit sem mond arról, hogy ki dobta el és miért. Nem lehet, hogy egész természettudományos megfigyelésünk is ehhez a helyzethez hasonlít? Jelenségeket figyelünk meg, amelyek már rég eltávolodtak eredetüktől. Bizonyíték ez arra, hogy az eredet nem is létezik?

Az élő természet erői

A növények ereje különbözik az ásványi világ erőitől. A növények dacolnak a gravitációval: fölfelé növekednek. Miért nem dőlnek el a fák – legalábbis amíg egészségesek? Mert élnek. Titokzatos életerő tartja őket függőleges helyzetben. Ha egy élőlény meghal, akkor holttestére

¹ Vö.: Georg Kühlewind: *Pfingsten (Pünkösdi)* 1997. Megjelent Georg Kühlewind *De Profundis – Briefe an die Freunde* című könyve 36-37. oldalán – Verlag Freies Geistesleben, Stuttgart, 2013.

vonatkozóan kizárólagos jogaikba lépnek a fizika és a kémia törvényei. De amíg él, addig más törvények is uralkodnak. Itt is megmarad a rejtély: kinek az akarata növeszti a fákat?

Az állatokban az életerő mellett érzékenység-erők is működnek. Úgynevezett „ösztöneik” érzékenység-képességek, amikkel megtalálják a számukra kedvező életfeltételeket (táplálékot, vizet stb.). Milyen erő hajtja az állatokat gyakran hetekig tartó vándorlásra vagy repülésre, amivel jobb életkörülményeket találnak? Micsoda hatalmas képességek ezek, amelyek ilyen távolságokra „éreznek”? És milyen erő, illetve kinek az ereje készíti az állatokat ilyen, gyakran hihetetlen teljesítményekre?

Ezek a megfigyelések megfelelnek annak, ahogyan Rudolf Steiner tagolja a természetet. A legrégebbi és legalsóbb tag az ásványi világ. A növényekben ehhez hozzájön az élettest (vagy „étertest”), és az állatoknál még az érzékenység-test (vagy „asztráلتest”). Ez a két magasabb „testiség” nagyvonalú élet- és érzékenységformákból áll, amik jellemzőek az adott fajra. Ezek azonban nemcsak „testek”, hanem specifikus erők is, amik – az adottságok keretein belül – egyfajta „bölcsséggel” áthatva találják meg az ideális életfeltételeket. A rejtély továbbra is megmarad: kinek a bölcssége és milyen akarat áll ezek mögött az erők mögött?

Ez a három terület megtalálható az emberben is, de nála még hozzájön az én-tudat: egy tudat, amelyik tud magáról. A növények és állatok élet- és érzékenység-erői minden nagyvonalúságuk és alkalmazkodóképességük mellett is készre formáltak. Az embernél ezeknek a területeknek egy része szabad, az én-lény rendelkezésére áll. Ezért tudunk tanulni – de ezért tudjuk lénytagjainkat meg is betegíteni, például káros szenvedélyekkel. És ugyanez teszi lehetővé, hogy az ember teljesen átalakítsa, meggyógyítsa és átszellemítse lénytagjait – végső soron megformált részeit is.

Az ember ereje

Az embernél világosnak tűnik, hogy ki az ura akaraterejének: ő maga, én-lénye. Valóban így van? Akkor miért érezzük magunkat olyan sokszor erőtlennek? És miért nem tudjuk ilyenkor egyszerűen azt mondani, hogy „szedd össze magad! – csiribí, csiribá”: és máris visszajött az erőnk. De a dolog nem ilyen egyszerű. Ha éppen kreatív, alkotó állapotban vagyok, akkor erősnek érzem magam. De ha nem, akkor nincs olyan varázspálcám, ami visszahozná az eltűnt erőket. Úgy tűnik, az erőm nem is a sajátom – de valahogyan részesülni tudok belőle. Honnan és hogyan jön el hozzám az erőm?

Aki rendszeresen végzi a koncentráció és meditáció gyakorlatait, és időnként eljut benne a monisztikus, kontemplatív tapasztalásig, megtalálja a választ a kérdésre. Amikor ezekben a gyakorlatokban emelkedni kezd a koncentráltság intenzitása, akkor ez éppen azt jelenti, hogy a kiindulásként választott tartalom jelentése élőbbé, erőteljesebbé válik bennem – és ezzel természetesen én magam is erősebbé válok. Honnan jön ez a fokozott intenzitás? Onnan, hogy elmozdultam a megismerés forrásvidéke felé. A kontemplációban megérint bennünket ez a vidék – ami nem más, mint a szellemi világ. Kövessük egy példán, hogy hogyan játszódhat le bennünk ez az emelkedés.

Vegyünk egy mélyértelmű – meditatív – mondatot, ami ennek az írásnak mottóul is szolgál: „És csodálkoznak az ő tudományán, mert beszéde hatalmas vala.” (Lk 4,32). Bizonyos mértékig azonnal értem a mondatot, érzelmileg is megérint. De azt is sejtem, hogy több van

mögötte, hogy valami még hiányzik. Mégpedig éppen a mondat ereje hiányzik. Ezért megpróbálom meditálni a mondatot.²

Az első résszel kezdem. „És csodálkoznak...” – ez mit jelent? Tapasztaltak valamit, ami szokatlanul intenzív, erős volt, de amit nem értettek. Tapasztaltak egy erőt, amit nem ismertek, de amiről rögtön tudták: ez nem vak erő, hanem mond valamit, és mondja valaki: Ő mondja. Egy ideig benne maradok ennek a csodálkozásnak az élményében. Azután rátérek a mondat másik felére, amelyik a csodálkozás forrására mutat: „beszéde hatalmas vala”. Mit jelent az, hogy „hatalmas”? Hangos, erőszakos, manipulatív? Egészen biztos, hogy nem. Ő „fölülről” beszél, azt mondja, amit az Atya mond neki³, akivel folyamatos együttlében él: „Én és az Atya egy vagyunk.” (Jn 10,30). Beszéde teljesen tiszta, nem keveredik bele semmi önzés. „Hatalmassága” a tisztaság és szelídség ereje.⁴ Most megpróbálok elmélyedni ebbe a „hatalmas beszédbe”. Ez a „hatalmasság” felemelő és szabadon hagyó egyszerre, olyan, mint egy barátságos meghívás, hogy kövessem. A „hatalmas beszéd” belső mozdulattá válik, a figyelmem mozdulatává. Egy ideig eltűnik minden belső beszéd, és benne maradok az értés, a világosság erejének tiszta és örömteli átélésében. Amikor elkezdek kijönni belőle, fölmerül egy gondolat: ez az a világosság, amiről az áll, hogy „az élet vala az emberek világossága” (Jn 1,4), a világosság, ami még nem „a sötétségben fénylik” (Jn 1,5). Ez a világosság él, életerő hatja át – és vágy, hogy megnyilvánuljon. Most megtapasztaltam: egy mondat ereje – *dynamis*⁵-a – a világossága, folyamatos értése – a meditációban.

Miután kiléptem a meditációból, a mondat halványodni kezd, elveszti erejét, míg végül is absztrakt, meglehetősen közönséges mondattá válik. A meditációban átéltem erejét, előtte nem, és utána se sokáig. Nem a meditáció témája a döntő tehát, hanem a tapasztalás minősége, intenzitása. A hétköznapi életben minden meglehetősen erőtlennek tűnik, mert figyelmem meglehetősen erőtlen. A kontemplációban azonban visszatért az erő. Talán emelkedhettem volna magasabbra, és tapasztalhattam volna még több erőt is. Az erő nyilvánvalóan „fölülről” jön, a jelentések forrásából – a Logoszból. Milyen utat jár be tehát az erő föltről le és vissza, és mi az értelme ennek az egész útnak?

Az ember erejének leszállása és fölemelkedése

Ha kitalálok egy – nekem – új mondatot, a mondat értelme csak akkor válik tudatossá bennem, amikor már szavakba formálódott. De egy pillanattal előbb is ott kellett már lennie, folyékony, élő és erőteljes formában; mint tiszta idea. És még mielőtt az ideák végtelen és folyamatos lehetőségének területéből megszületett a tiszta idea, egy pillanattal korábban annak is ott kellett már lennie; még nagyvonalúbb, még világosabb és még erőteljesebb formában.

Hogyan is születik meg tehát bennem egy nekem új mondat? Először is teljesen „üressé” kell válnom: még nem gondoltam semmit és mindent gondolhatok. Ez az őскеzddés pillanata – a

² A meditáció „technikájáról” több helyen olvashatunk, például a szerző *Bevezetés a szellemi iskolázásba – egyedül és csoportban* c. könyvében. Kláris Kiadó, 2026.

³ „Mert én nem magamtól szóltam; hanem az Atya, aki küldött engem, ő parancsolta nékem, hogy mit mondjak és mit beszéljek.” (Jn 12,49) és: „titeket pedig barátainak mondtalak; mert mindazt, amit az én Atyámtól hallottam, tudtul adtam néktek.” (Jn 15,15)

⁴ Ld.: A szerző: *Mi erősebb az erőszaknál?* – A szelídség c. írását. *AntropoSophia*, 2023.

⁵ *Dynamis* nemcsak azt jelenti, hogy erő, hanem azt is, hogy jelentés. Minél világosabb a jelentés, annál nagyobb az erő.

János evangélium kifejezésével: *archē*. Tiszta akarat vagyok, de még nem akarok semmit – ezért akarhatok akármit. Ez az abszolút szabadság állapota – annak, aki tudatosan tudja átélni. Általában azonban nem éljük át tudatosan – hacsak nem egy meditáció legmagasabb szintjén. Ebben az „ürességben” intenzív szellemi világosságban vagyunk, amiben minden átlátszó. A hétköznapi tudat ebben semmit sem tud megkülönböztetni – önmagát sem, és ezért alszik benne. Aztán irányt vesz fel az üres figyelem, érezhető minőséggé alakul, ami kiterjed, mint a pütkösdi „sebesen zúgó szél”, ami betölti „az egész házat” – egész tudatomat. Ezt a szintet nevezi a *Biblia* úgy, hogy kegyelem vagy *charis*: a bőségben túláradó szeretet. A leszállás következő szintjén sűrűbbé válik ez a légnemű forma, olyanná, mint egy vízből alkotott forma. Ez az igazság, az *aletheia*⁶ szintje. A közönséges tudat még mindig alszik a neki túl erős világosságban. Csak a következő lépésben ébredünk fel, amikor szavakba öltözik a folyékony, „víz-jellegű” értelem – az idea. Azt sem tudjuk, hogy hogyan találtuk meg a megfelelő szavakat, de miután megjelentek, megérkezünk a Földre, és fölébredünk a közönséges öntudatban.

Fölmerül a kérdés: milyen az ember létformája a magasabb tudati szinteken, ahol még nincs ébren, nincs öntudata? Miért nem tűnünk el nyomtalanul a hatalmas szellemi világban, mint vízcsepp a tengerben? Csak egy választ tudok elképzelni: az ember individualitását gondoskodó szellemi lények – mondjuk őrangyalok – óvják meg ettől. Amíg az ember nem tud ébren maradni a magasabb szinteken, segítségre szorul – és éppen ezért nem lehet szabad.

Ezzel mély értelmet nyer a leszállás. Amíg az ember teljes odaadottságban él a teremtő lények hatalmas erőterében, addig nem tudja észrevenni önmagát, és ezért szabad sem lehet. Öntudata csak akkor tud felébredni, amikor nagymértékben leárnýékolódik ettől az erőterétől. Ehhez szinte teljes mértékben el kell vesztenie eredeti erejét. A hétköznapi tudatban megkapja a szabadság lehetőségét, és annyi kezdeti erőt, ami elég ahhoz, hogy elinduljon visszafelé, fölfelé. Ezen az úton – a szellemi iskolázás útján – olyan új erőt nyer, ami nem oltja ki öntudatát. A felső és az alsó erő összekapcsolódik benne egy új, fölfelé mutató erővé. A meditáció mágikus pontja – ahol a *törekvés* átalakul *elengedéssé*, *beengedéssé* –, épp az, ahol a felső erő összekapcsolódik alsó erőmmel (vagy – Pál szavaival – „erőtlenségemmel”⁷) és fölemel a függőleges emelkedés irányában. Ez az a pont, amikortól a gyakorlás többé nem esik nehezemre, hanem tiszta örömmé válik, amikortól mintegy önmagától történik. Ez a „negatív gravitáció” teszi lehetővé, hogy az ember ébren maradjon a magasabb tudati szinteken. Először az élet és az igazság (*aletheia*) – az örök jelenlét – szintjén.

A mikrokozmoszunkban lejátszódó leszállás minden jel szerint az emberiség makrokozmoszban fejlődéstörténetében is lejátszódott. Hérakleitosz ezt, mint a Logosz „sűrűbbé válását” írja le, a következő szinteken keresztül: tűz → levegő → víz → föld. Ezek természetesen nem fizikai halmazállapotok, hanem a tudat állapotai, vagy inkább minőségei. Rudolf Steiner kozmológiájában írja le ugyanezt a fejlődést: a régi Szaturnusz (hő, tűz) → régi Nap (levegő, gáz) → régi Hold (víz) → Föld korszakaiban. A nevek nem olyan fontosak, a szintek pontos száma sem. A fontos, hogy megértsük, hogy az ember máig is minden megismerésben

⁶ „És a Logosz testté (hússá) lett és felütötte bennünk a sátrát, és megláttuk kisugárzását (dicsőségét), mint az Atya egyszülött Fiának kisugárzását, aki tele van kegyelemmel és igazsággal.” (Jn 1,14, Kühlewind fordításában). Ebben a mondatban megjelenik mindhárom szint: Az „egyszülött fiú”, az „egytől született”, egységes *monogenes* az őскеzdetben van, és megjelenése, kisugárzása tele van kegyelemmel (*charis*-szal) és igazsággal (*aletheia*-val).

⁷ „És ezt mondá nékem: Elég néked az én kegyelemem; mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el. Nagy örömet dicsekszem azért az én erőtelenségeimmel, hogy a Krisztus ereje lakozzék én bennem. Annakokáért gyönyörködöm az erőtelenségekben, bántalmazásokban, nyomorúságokban, üldözésekben és szorongatásokban Krisztusért; mert amikor erőtelen vagyok, akkor vagyok erős.” 2. Kor. 12, 9-10.

„belealszik” a szellemi világba, elveszti magát benne, hogy azután kettős eredménnyel ébredjen fel: a megismerés tartalmával és öntudatával.

Minden új gondolatnál végigjárjuk ezeket a szinteket; de tudatossá csak az utolsó válik, a „föld” szintje, ahol a gondolkodási folyamatot lefékezi, leállítja az agy érintése, és ahol ezután tudatosodik a gondolkodás eredménye. Egy új idea létrejöttékor, fellobbanásakor az erő még hatalmas. A lefelé vezető úton az idea egyre „sűrűbb” formát ölt, és közben mindenhol veszít erejéből. A közönséges tudatba általában már csak halvány, absztrakt fogalom formájában érkezik meg, de néha – „nagy felismerések” után –, egy ideig még érezhető valami a fellobbanás tüzeinek erejéből.

Azért cseng le az erő, mert a leszállás minden szintjén beleütközik az ember megformált lénytagjaiba, többé-kevésbé maradandó nyomot húz bennük⁸, deformálja, felsebzi őket. Ezekből a deformációkból jönnek létre a pszichés problémák, a komplexusok is. A leszállás során háromféle sorsot szenvedhet el az idea (gyakran keverten):

1. Viszonylag ellenállásmentesen ér földet, és absztrakt gondolat lesz belőle. „Jéggé” fagy benne a gondolkodás mögött működő szeretet ereje. Az értés melege felolvashatja.
2. Felborzolja a test körüli önérzés egoisztikus burkát, és az önzőség, a gonoszság erejévé alakul. Önszeretet lesz a szeretetből. Az odaadottság visszaalakíthatja szeretetté.
3. Az önérzés burka felszívja magába, és közönyösség, szeretetlenség lesz belőle. Heves érzések, mint például a részvét érzése visszaalakíthatja szeretetté.

Az Úr beszéde „hatalmas” volt, mert benne másképp játszódtott le a leszállás. Lénytagjaival csak összekapcsolódott, de nem keveredett velük, mint mi.⁹ Szelíden és teljes tudatosságban száll le benne a Szó a megformáltságokba, nem húz nyomokat, nem okoz sebeket. Éppen ellenkezőleg, az Úr meggyógyítja a lénytagokat¹⁰, szellemmel hatja át: teljes mértékben a kifejezés szolgálatába állítja őket. Ezzel megteremti a „romolhatatlan”, a „dicsőséges” testet¹¹, ami fel tud támadni – mert valójában meg sem hal. A halál átalakulás. A tudatos átalakulás feltámadás.¹²

Az Úr példája mutatja az utat. A koncentráció és meditáció gyakorlataiban az ember fölemelkedhet ugyanazokon a szinteken keresztül, de ezúttal teljesen éntudata birtokában. Rudolf Steiner ezeket a szinteket így nevezi: *szellem-én (manasz)*, *élet-szellem (buddhi)* és *szellem-ember (atman)*, a nekik megfelelő új megismerési képességeket pedig: *imagináció*, *inspiráció* és *intuáció*. A János evangélium elnevezésében: *aletheia*, *charis* és *archē*.

⁸ Ezt a jelenséget használja a mesterséges intelligencia (pontosabban a gépi tanulás). A gondolkodás „nyomait” mérni lehet az agy neurális hálózatában, aminek alapján mesterséges neurális hálózatokat lehet építeni.

⁹ Rudolf Steiner: 1916. január 16-iki előadás Dornachban. *Die geistige Vereinigung der Menschheit durch den Christus-Impuls*. GA 165. „Tertullianus szerint Krisztus – a szellem-énnek megfelelően – nem keveredik össze Jézussal – a tudati léleknek megfelelően –, se bármivel, ami az alacsonyabb lénytagokhoz tartozik. Nem keveredik, hanem összekapcsolódik.”

¹⁰ Ld.: Rudolf Steiner: *Das Johannes-Evangelium – im Verhältnis zu den drei anderen Evangelien, besonders zu dem Lukas-Evangelium*. GA 112, Kassel, 1909. július 7-i előadás.

¹¹ „Más a napnak dicsősége és más a holdnak dicsősége és más a csillagok dicsősége; mert csillag a csillagtól különbözik dicsőségre nézve. Éppen így a halottak feltámadása is. Elvettetik romlandóságban, feltámasztatik romolhatatlanságban; Elvettetik gyalázatosságban, feltámasztatik dicsőségben; elvettetik erőtelenségben, feltámasztatik erőben.” (1Kor. 15, 41-43).

¹² 1Kor. 15,52: „...és a halottak feltámadnak romolhatatlanságban, és mi elváltozunk.”

Akárhogyan is nevezzük a szinteket, akárhányat tudunk is belőlük megtapasztalni a gyakorlásban, egy biztos: mennél magasabbra emelkedik az ember a kontemplációban, figyelme annál nyitottabbá, formamentesebbé válik. Nem akar többé magának semmit sem, akarata egyre inkább befogadóvá és szelíddé alakul.¹³ És ez képessé teszi a felső erő tudatos befogadására. Ezzel a figyelem – amit ekkor már jobb szeretetnek nevezni – gyógyítólag hat a szervezetre. Az ember kezdi föllazítani lénytagjai „keveredését”, elkezd dolgozni azon, hogy testiségét „romolhatatlan” testté alakítsa.¹⁴ Mennél feljebb emelkedünk a kontemplációban, annál nagyobb lesz az erő, és annál tisztább az öröm. Meditáció közben senki sem unatkozik – ha mégis, akkor az nem meditáció, legfeljebb kísérlet rá.

Lehetséges erő-átömlesztés?

Ahhoz, hogy elkezdjük végrehajtani a koncentráció és meditáció gyakorlatait, kell még rendelkezünk valamennyi, fentről származó, maradék erővel. Lehet-e segíteni valakinek, akiből hiányzik az erő a kezdéshez? Lehet-e – a vérátömlesztéshez hasonlóan – erőt átömlesztetni? A vérátömlesztésben különösen szép, hogy a véradóban újratermelődik a vér, nem hiányzik neki. Az erő esetében talán hasonlóan lehetne, sőt az is lehet, hogy aki erőt ad, az maga is erősebbé válik közben.

Elsőre úgy tűnik, hogy nem tudok erőt adni, hiszen nekem is alig van. De ha megtanulom megnyitni magam az erő forrása felé, akkor talán tovább tudom adni a fentről jövő erőt. Az *angyal válaszol* c. könyvben ezt mondja az angyal a rettenetes 1943-as év utolsó napján:

„Végtelen az öröm.
Annyit kapsz belőle, amennyit adni bírsz.
Nincs határa, csak a te képességednek.
Nincs határa az örömnnek, –
se eleje, se vége,
mert az öröm örök.”¹⁵

Úgy tűnik, pontosan ez az erő törvénye is. Mennél több erőt tudok adni, annál többet kapok. Öröm és erő rokonok, a Logosz ős-képességei. A gonoszságnak nincs saját ereje, de el tudja lopni a jószág, a teremtés erejét, és az ellenkezőjére tudja változtatni – bennem. Rajtam múlik, hogy hozzájárulok-e vagy sem. Végtelen erőt kapok fölülről – és milyen kevés érkezik meg! Ezek szerint azért, mert megpróbálom megtartani magamnak.

Az ember eredeti állapota tehát az, hogy tele van erővel. A gyengeség, vagy a jóra való erő átalakulása a gonoszság erejévé, a leszállás közben elszenvedett zúzódások és sebesülések következménye. A visszafelé vezető úton – a szellemi iskolázás útján – az ember egyre több erőt nyer vissza. Ezzel óvatosan elkezdhet a természet „vak” erői felé fordulni. Elkezdheti keresni – először csak sejtés-szerűen, később egyre erőteljesebben – a teremtő lényeket, akiknek az akarata megteremtette, és máig is fenntartja a természetet. A természet teremtése befejeződött – ha nem így lenne, a természettudomány nem találhatna tartósan érvényes törvényszerűségeket. Az ilyen törvényszerűségek léte azonban arra is utal, hogy a természet nem a véletlen terméke – ahogyan ma általában feltételezik –, hanem szöveg jellege van.

¹³ Ld.: Georg Kühlewind: *Der sanfte Wille (A szelíd akarata) – Vom Gedachten zum Denken, vom Gefühlten zum Fühlen, vom Gewollten zum Willen*. Verlag Freies Geistesleben, Stuttgart, 2000.

¹⁴ Ld. 9. lábjegyzet.

¹⁵ Mallász Gitta: *Az angyal válaszol*, 28. beszélgetés Lilivel, 1943. december 31, péntek.

Minden szövegnek vannak olyan külsődleges törvényszerűségei, amiket az is megtalálhat, aki nem érti a szöveget. De az is világos, hogy aki csak ezt teszi, eközben éppen a lényegét téveszti szem elől. Ahogyan mi ma a természetben nem látjuk a lényegét.

Egy formába öntött szöveget az értése újjáéleszti – megváltja. A meditatív gyakorlat éppen ezt a mozdulatot tanítja. Ezért ez képessé tehetne bennünket a természet – ideértve a saját testiségünket is – megváltásának beteljesítésére. „Mert tudjuk, hogy az egész teremtet világ egyetemben foháskodik és nyög mind idáig. Nemcsak ez pedig, hanem magok a Lélek zsengejének birtokosai, mi magunk is foháskodunk magunkban, várva a fiúságot, a mi testünknek megváltását.” (Rm 8,22-23). Jogosan „nyög” a természet, mert az ember még túl gyenge a „fiúságra”, arra, hogy teremtet lényként teljesítse be a megváltást és indítsa el az új teremtet. Ehhez előbb meg kell szereznie az erőt. Hogy hogyan, azt láttuk: az iskolázás, a meditáció útján. „...pedig a Lélek (Szellem) is segítségére van a mi erőtelenségünknek.” (Rm 8, 26). Jó lenne addig elkezdni, amíg még van valamennyi erőnk. Mert ha az is elfogy, akkor késő lesz.

Az ember rejtett ereje

Néha csodálkozik az ember, hogy az adott körülmények között egyáltalán még van erőnk az életre. A pesszimizmus, a rezignáció erői egyre nőnek. Ahogyan a vice mondja: „Az optimista mindössze egy rosszul informált pesszimista”. A világ egyre reménytelenebbnek tűnik. Kühlewind ezt írja ehhez:

„Az »Én vagyok« csak az élet világában¹⁶ lehet igazi tapasztalássá. A múlt világában¹⁷ az élet a Káin-mozdulat, a halál kifejeződése. A mai ember gondolatait és tetteit ez a halál-jelleg kíséri: ennek köszönhetően ébred öntudatra. Valami rejtett hősiesség, valami rejtett erő működik az emberben, hogy képes élni úgy, hogy magában hordja a halált. A természet elpusztítása is ugyanennek a halálos elvnek a jegyében történik; az ember és a világ ugyanabban a tűzben ég. Éles, halott fény világítja be az egyre sivárabbá vált világot – ez nem természetes, hanem civilizált sivatag.”¹⁸

Ebben az éles, halott fényben önmagára eszmélhet az ember, felismerheti tudati helyzetét, és levonhatja belőle a tanulságot. A rejtett, hősiesség erőt tekinthetjük az utolsó fölülről származó ajándéknak. Nem arra kaptuk, hogy ezt is elherdáljuk az önzőség szolgálatában, hanem arra, hogy elinduljunk fölfelé, az öröm és az erő forrása felé. Amíg még van hozzá erőnk.

„Minden jó a nagy TERVBEN.

Egy titok van. Értsétek meg!

ÁTALAKULÁS.

Az ember a nagy átalakító.

...

ÁTALAKULATLAN ERŐ,

FELHASZNÁLATLAN ERŐ

ROMBOL, PUSZTÍT, MÉRGEZ.

¹⁶ Ez a már említett első magasabb tudati szint, a jelenlét, az igazság és az élet szintje.

¹⁷ A hétköznapi tudat szintje, amelyik csak megismerése múltját – a megismertet – látja.

¹⁸ Georg Kühlewind: *Das Gewahrwerden des Logos (A Logosz felismerése) – Die Wissenschaft des Evangelisten Johannes*. Kapitell „Das Leben“ („Az élet” c. fejezet), Verlag Freies Geistesleben, Stuttgart, 1979.

...

Ami rosszat csak el tudsz képzelni,
Abból lesz az új Jeruzsálem.”¹⁹

¹⁹ Mallász Gitta: *Az angyal válaszol*, 29. beszélgetés Gittával